

СИЛАБУС КУРСУ
Спецкурс «Психологія волі»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для студентів спеціальності «Психологія» (ОПП «Практична психологія»,
ОПП «Психологія розвитку особистості»)
педагогічного факультету

Назва курсу	Психологія волі
Адреса викладання курсу	м. Київ, вул. Тургенівська 8 / 14, 10 поверх , аудиторія 10-6.
Контактна інформація щодо викладача	Дубініна Катерина Віталіївна k.v.dubinina@npu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	
Сторінка курсу	https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3646
Передумови зарахування на курс	Вивчення даної дисципліни неможливе без професійних знань і умінь, набутих при опануванні курсів: «Вступ до фаху», «Загальна психологія з практикумом», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Психодіагностика»
Мета та завдання курсу	<p>Мета навчальної дисципліни <i>Спецкурс «Психологія волі»</i> є формування знань методології і теорії вивчення вольових процесів, традиційних і новітніх науково-філософських, психологічних і фізіологічних основ формування вольової сфери особистості, закономірностей її розвитку в онтогенезі, особливостей її прояву у різних видах поведінки і діяльності та у засвоєнні студентами новітніх маловідомих психодіагностичних методик визначення волі, знання яких є підґрунтям для більш успішного проходження ними психокорекційної практики та підготовки до практичної діяльності.</p> <p>Завдання спецкурсу «Психологія волі»:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поглибити у студентів знання про волю та закономірності її розвитку в онтогенезі. - Сформувані умінь студентів діагностувати вольові якості, вольові стани особистості на різних вікових етапах. - Навчити студентів різним методам і технікам з розвитку власної сили волі та формування вольової поведінки особистості у різному віці.
Міждисциплінарні зв'язки	Зміст курсу тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Філософія», «Вступ до фаху», «Загальна психологія з практикумом», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Психодіагностика», «Експериментальна психологія».
Інформація про курс (про що йде мова)	<p>Спецкурс «Психологія волі» складається з двох модулів.</p> <p>У змісті першого модуля <i>«Методологія та теорії вивчення вольової активності особистості»</i> аналізується проблема волі у зарубіжній та вітчизняній психології; здійснюється психологічний аналіз вольової поведінки та розладів волі; висвітлюється характеристика вольових якостей особистості.</p> <p>У змісті другого модуля <i>«Особливості розвитку вольових процесів в онтогенезі та методи вивчення вольової активності особистості»</i> висвітлюються: психологічні особливості розвитку волі у дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного</p>

	віку; воля у підлітковому та юнацькому віці; психологічні особливості вольової поведінки дорослих (рання, середня і пізня дорослість); гендерні особливості розвитку волі та вольових якостей особистості. Відпрацьовуються навички розвитку сили волі та формування вольових якостей. Розглядаються психолого-педагогічні програми розвитку вольових якостей особистості у різному віці. Розглядаються екстенсивні та експериментальні методи вивчення вольової активності особистості.
Чому це актуально, цікаво чи важливо?	Спецкурс «Психологія волі» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.
Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця	«Психологія волі» є спецкурсом.
На які питання відповідь курс і його головний аргумент?	У процесі вивчення курсу майбутній фахівець оволодіє знаннями про методологію і теорії вивчення волі; закономірності розвитку волі в онтогенезі; буде розуміти основні теоретичні напрями у вивченні вольової сфери особистості; основні психологічні механізми довільного управління поведінкою і діяльністю; прикладні методики досліджень волі у системі освіти, спорту тощо. Головний аргумент: курс допомагає у особистісно-професійному становленні успішного фахівця та сприяє формуванню навичок та умінь діагностувати вольові якості, вольові стани особистості на різних вікових етапах і розвивати власну силу волі, вольові якості у різних видах діяльності й поведінці; вирішувати гнучко й творчо професійно-психологічні завдання практики сучасної школи.
Очікувані результати навчання	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання Компетентності: ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Методи навчання	<p>Методи інтерактивного навчання. Пояснювально-ілюстративні методи. Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, написання есе і доповідей. Використання прийомів щодо проблемного викладення матеріалу: формулювання пізнавальної задачі, порівняння різних точок зору та різних підходів.</p>
Перелік основних практичних завдань	<ul style="list-style-type: none"> • Створення комплекту психодіагностичних методів та методик дослідження волі дитини раннього віку, дошкільника, молодшого школяра, підлітка, осіб юнацького та дорослого віку; • проведення дослідження вольової сфери дошкільників, молодших школярів, підлітків, старшокласників та дорослих за 2-3-ма психодіагностичними методиками. Письмове оформлення змісту, ходу проведення та результатів дослідження; • складання програми роботи психолога, підбір загальних умов, шляхів та способів ефективного розвитку довільної поведінки, волі, вольових якостей дитини дошкільного віку, учнів початкових класів, підлітків, старшокласників, дорослих; • підготовка консультативної бесіди для батьків, вихователів, вчителів з питань розвитку волі особистості у різному віці, надання рекомендацій; • складання програм консультацій, тренінгів, диспутів, відеолекторіїв тощо для учнів, вчителів, батьків з питань формування волі підлітка та юнаків і юнок; • складання програм консультацій, тренінгів, диспутів, відеолекторіїв тощо для студентів, викладачів, працівників з питань формування волі особистості; • складання власної програми самовиховання волі.
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Варій М.Й. Загальна психологія.: підр. [для студ. вищ. навч. закл.]3-тє вид. Київ: Цент учбової літератури, 2009. Глава 25. С.602-615. 2. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. Київ: Каравела, 2005. С. 119-128. 3. Дубініна К.В. Вольовий компонент у структурі підготовки практичного психолога. <i>Професійна підготовка практичного психолога: теорія і практика</i> : [збірник наукових статей]. Випуск 1 / Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; авт. кол. : В.І. Бондар, Л.Г. Боброва, К.В. Дубініна та ін.; за заг. ред. В.І. Бондар, Ю.О. Приходько. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. С. 44-52. 4. Дубініна К.В. Розвиток вольової саморегуляції особистості студента як чинник подолання його академічної прокрастинації. <i>Гуманітарний корпус</i>: [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії]. Випуск 29. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. С.25 -28. 5. Ильин Е.П. Психология воли. [2-е изд.]. СПб.: Питер, 2009. 368 с. 6. Макгонігал, Келлі. Сила волі. Шлях до влади над собою / пер. Олена Опанасенко. К.: Наш Формат, 2017. 264 с. 7. Приходько Ю.О., Савченко К.В. Розвиток вольових якостей молодших школярів із різними рівнями навчальних досягнень. <i>Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова</i>. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2006. №11 (35). С. 121 – 127. 8. Приходько Ю.О., Савченко К.В. Розвиток вольових якостей молодших школярів як чинник їх навчальної успішності. Навчально-методичний посібник. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007. 60 с. 9. Савченко К.В. Психологія волі. <i>Психологія. Комплекс типових навчальних</i>

програм для підготовки студентів за кредитно-модульною та модульно-рейтинговою системою. / За ред. академіка В.І. Бондаря. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. С.164 – 175.

10. Смирнов Б.Н. О разных подходах к проблеме воли в психологии. *Вопросы психологии*. 2004. №3. С. 64 – 70.

Допоміжна

1. Березовська І. В. Основні тенденції дослідження проблеми волі. *Наука і освіта*. 2005. № 3-4. С. 4-6.
2. Березовська І. В. Типи особистостей за проявом вольових якостей. *Соціальна психологія*. 2006. № 6. С.115-123.
3. Бех І. Д. Від волі до особистості. К.: Україна – Віта, 1995. 202 с.
4. Дубініна К.В. Психологічні особливості розвитку волі у дітей раннього та дошкільного віку. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Вип. 1. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. Київ.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. С. 168 - 173.
5. Дубініна К.В. Вольові якості студентів – практичних психологів як чинник їх навчальної успішності. *Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої*. Вип. 16. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. С. 326 – 336.
6. Дубініна К.В. Вольові якості як психологічна детермінанта навчальної успішності молодшого школяра. *Вчителю про молодшого школяра: психологічний аспект: [збірник статей]*. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. К.: 2013. С. 43 – 58.
7. Дубініна К.В. Наполегливість молодших школярів з різними рівнями навчальних досягнень. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. № 42 (66). С.121 – 128.
8. Дубініна К.В. Вольова поведінка молодшого школяра: шляхи виховання. *Вчителю про молодшого школяра: психологічний аспект*. Випуск 2 [збірник статей]. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. К.: 2014. С. 35 – 52.
9. Дубініна К.В. Шляхи розвитку волі молодших школярів у навчально-виховному процесі. *Проблеми фахової підготовки вчителя початкової школи в контексті становлення нової української школи: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Київ, Україна, 2 грудня 2016 року)*. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. С. 64 – 70.
10. Литвин Л. Розвиваємо волю дитини. *Дошкільне виховання*. 2000. №8. С. 22 – 23.
11. Надеждина В. 10 шагов к развитию воли. М.: АСТ; Мн.: Харвест, 2006. 64 с.
12. Поліщук С.А. Розвиток вольових якостей у дітей молодшого шкільного віку. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №4. С. 12-14.
13. Савченко К.В. Розвиток волі молодших школярів як чинник їх навчальної успішності. *Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка*. К.: ГНОЗІС, 2004, Т. VI. Вип. 5. С.310-319.
14. Савченко К.В. Цілеспрямованість молодших школярів із різними рівнями навчальних досягнень. *Актуальні проблеми психології*. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. / За ред. С.Д. Максименка. К.: Логос, 2007, т. 7, вип. 10. С. 352 - 362.

15. Шевченко Н. Ф. Розвиток емоційно-вольової саморегуляції студентів в умовах вищого навчального закладу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. №1(3). С. 270 – 280.

Політика курсу

Політика щодо дедлайнів та перескладання:
 Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).
 Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання всіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою протягом семестру

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
Робота на семінарському (практичному), занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	10	2	20
Робота на лабораторному занятті	5	4	20
ІНДЗ	10	2	20
Модульна контрольна робота	20	2	40
максимальна кількість балів			100

Форма підсумкового контролю успішності - залік

Політика виставлення балів. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час лабораторних, семінарських (практичних) занять